

Nro. 46.

**A' FELS. CSASZAR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből Kedden Junius 8-ik napján 1813-dik
esztendőben.

Frantzia Birodalom.

Azon nevezetes győzedelemnek meg hálálásá-
ra nézve, mellyet a' Fr. Csász. Ármádia, a' mint
a' Monitőr írja, az egyesült Orosz Cs. és Prussziai
Kir. Ármádián, Lützen tágas mezején, a' múlt
Május 2-ik napján vett vala, azon hólnap 3-ikán
Párisban Te Deum laudamustartatott. Ennek a'
napnak reggelén Párisban essős vólt az idő, ha-
nem dél felé az ég kitisztúlt, és azon bastyák
és útzák, a' mellyeken a' Frantzia Császárné
által ment, dugva vóltak néző sokasággal. Min-
denütt, a' hol ez a' közönségesen szeretett Feje-
delem asszony által ment, fej meghajtással, 's
örvendetes tapsolással köszönté meg Eő Felségét
a' néző sokaság; a' házak virágokból készült

koszorúkkal 's borostyán ágakkal, és szőnyegekkel voltak felékesítve. A' fő templomban való bémenetelekor Kardinális *Maury* az Érseki Kanonokkal együtt igen szép és gyökeres beszéddel fogadta Eő Felségét, és egy szép menyezet alatt vezette a' Kir. székbe. A' templomot az ország-ló széknek nevezetesebb tagjai, és a' népnek nagygyai bétöltötték. A' *Te Deum laudamus* (Téged Isten dítserünk) vagy a' Sz. Ambrus dítseretének eléneklése után, három orakor a' Fels. Császárné a' Thuilleri palotába vissza ment épen olly örvendező kiáltások 's tapsolások közt, a' millyenekkel a' templomba ment. Estére az egész város ki vólt világosítva.

A' Lützeni véres verekedésben elesett Istriai hertzegnek (*Bessiers* Marsalnak) hólt teste a' múlt Majus 19-ik napján vitetett Párisba. A' halottas szekér egész földig fekete bársonnyal vólt bēfedve, mellyre a' nevezett Marsal tzmere, és egy borostyán koszorú vóltak varva. Az a' paripa, mellyen ez a' vitéz Marsal a' Lützeni verekedésben a' vezérlésére bízott Frantzia seregek előtt lovaglott, szokás szerént a' halottas szekér után vezetett, az egész úton mindenütt a' gyász muzsikák szóltak. Addig is, míg pompás temetéssel temettetne el az ő hólt teste, az invalidusok templomába tétetett le.

Prussia Birodalom.

Jól emlékezhetnek a' Magy. Kurirnak Erd. Olvasói azokra a' hadi intézetekre, mellyeket a' Felséges Prussziai Király a' jelenvaló háborúnak elkezdődése előtt a' maga birodalmának minden részeiben, a' haza védelmezésére tétetett vala. De arra a' buzgó hazafiúságra is jól emlékezhet-

nek, mellyet azon birodalombéli ifjúság Fels. Királyának parantsolatjára mutatott vala. — Elsőben is minden Prussziai gyalog és lovas regimentek egynéhány száz legényekkel öregbítettek meg, és ezen seregeknél egynéhány ezer ifjak vettek hadi szolgálatot, nemesek nemtelenek, hivatalbeliek, tanulók, szegények gazdagok, mesterlegények, ki maga, ki más költségén s. a. t.

Ezek után következtek az úgy nevezett *Landwehrek*, az az, haza védelmezők minden tartományokban azoknak népességekhez képest, rendes katona köntösbe és fegyverbe felöltöztetve. Ezek elsőben az Ország határainak őltalmazására voltak rendeltetve, azután a' szükség úgy kívánván, a' rendes katonák közzé osztattak fel. Most pedig közönséges felkelés rendeltetett minden Prussziai Birodalomhoz tartozó tartományokban. Ennek a' közönséges felkelésnek intézetje Berlin városában, a' múlt Pünköst havának 6-ik napján kezdődött el, a' midőn minden férfi lakosok 15 esztendőstől kezdvén, 60 esztendősig minden rangra, állapotra, 's születésre való tekintet nélkül minden közönséges helyekre, útzáknak szegletire kiragasztott nyomtatott tzedulák által öszve hívattattak a' végre, hogy a' kerületbeli előjáróknak, és az eleve kineveztetett Commissariusoknak jelenlétekben kompániákra osztattassanak, 's azoknak laistromába bérrattattassanak. A' Berlini felkelőknek száma 40000 főre tétetik.

A' föld népének közönséges felkelésére nézve tétetett királyi rendelések következő tzikvelyeket foglalnak magokban:

1.) Minden Statusbeli lakosok kötelesek a' szorongató, vagy közelgető ellenségnek minden-

féle fegyverrel ellent állani, az ő parantsolatjának, 's requisitióinak, avagy sattsoltatásának nem engedelmeskedni, vagy ha erőszakkal akarja azokat véghez vitetni, nékie minden némű eszközökkel tartozik ártani.

2.) Ezen kötelességeknek érányosabban leendő eszközzésére, hogyha közelget az ellenség az Országhoz, minden tartománybéli hadi erőt öszve kell hívni.

3.) Ahozképest hibás vélekedés az, hogy tsak akkor kell a' közönséges felkelést eszközzeni, midőn a' rendes hadi seregek, és a' határokat őrző nép az ellenségnek meggyőzésére elégtelenek. Még akkor is, midőn ezeket az ellenség meg sem támadta, köteles a' föld népe a' közönséges felkelésre, és akkor tartalék, és kőfal gyanánt van a' felkelő földnépe az Orzágnak, a' mellyhez a' kiválasztott ifjúság és a' rendes hadi seregek támaszkodhatnak, és a' hátráló ellenségnek minden képen tartoznak ártani.

4.) Annakokáért mindenütt fel kell a' földnépének kelni, a' hol az ellenség a' mi Országunkba bé törni igyekezik, akár kerületek, akár járások, akár tartományok szerént kívántatik.

5.) Minden Országbeli lakosok, a' kik sem a' rendes hadi seregeknél, sem a' tartománybéli őrzőknél az ellenség ellen fegyverrel nem szolgálhatnak, kötelesek, a' midőn a' felkelésre parantsolat adatik, a' felkelő föld népéhez állani; következésképen hogy ha a' tartománybéli őrzők az ellenség előtt még nintsenek, a' felkelő föld népéhez tartoznak.

6.) Tsak az alább kineveztetendő személyeknek van arra jussok, hogy a' földnépe felkelésé-

re parantsolatot adhassanak. — A' parantsolat nélkül való felkelés valóságos pártütés.

7.) Hogyha a' felkelésre való parantsolatnak ideje van, a' melly által tudniillik a' földnépe a' felkelésre hívtatatik, ilyenkor az élet megtartására nézve kell hadakozni, melly minden eszközöket szentekké teszen. Ekkor leg jobbak az éles eszközök, mivel ezek leghamarabb, 's leggyőzedelmesebben elvégzik az igaz ügyet.

8.) Arra való nézve a' föld népe közönséges felkelésének vége az, hogy az ellenségnek bérohánását és hátrálását megakadályoztassák: azt szüntelen nyughatatlankodtassák, annak semmi pihenést ne adjanak; annak hadi eszközeit, eleségét, kurirjait, rekrutáit fogják el; éjjelenként támadják meg; egyszóval azt szüntelen háborgassák, kínozzák, nyughatatlankodtassák, és valamikor csak lehet, mind egyenként, mind seragenként vesztessék. Ha szinte előbre nyomúlna is az ellenség, és ha 50 mértföldre vólna is előre, abban semmi haszna nints, hogy annak a' darab földnek, mellyet el foglal, semmi szélessége niátsen, hogyha apró tsapatokat furazsirozni, és az ellenség' megkémlelésére nem küldhet, attól félvén, hogy azokat agyon verik, és hatsak nagy számmal és a' tsinált útakon nyomúlhat előbre, elég bizonyság erre Spanyol Ország, és az Orosz Birodalom.

9.) A' hol a' bátorságnak és erőnek helye van az éjeli megtámadásokban, reárohánásokban, a' sántzoknak és töltéseknek vakmerő védelmezésekben mindenkor segedelmet kívánhat a' regularis hadi nép a' felkelő földnéptől.

10.) A' felkelő föld népnek kötelességében áll, minden pénzes, proviantos és munitziós szerkeket a' szövetséges ármádiának adoi, 's azokat késérni, és a' fogságra esett ellenséget egyik kerületből a' másikba az azoknak rendelt helyig vinni és megőrzeni.

11.) A' midőn a' felkelő földnépe a' reguláris hadi seregekkel egyenlő módon hadakozik, akkor azokkal egy formán fog kvártélyt és fizetést is venni. (A' többit másszor).

Nagy Britannia.

Az Alsó Parlamentumnak a' múlt Majus 12-ik napján tartatott ülésében ismét előfordult az Irlandiai Katolikusoknak vallásbéli ügyök, és *Canning* Úr egy billt javasolt az ő javokra. (Anzliában billnek neveztetik valamelly új törvényre való előadás, mellyet mindenkor írásban kell a' Parlamentum eleibe terjeszteni. Az ily Billnek előadására minden Parlamentum tagjának van jussa, mellynek mind a' Felső mind az Alsó Parlamentumban háromszor, 's három különböző napon kell felolvastatni, és helybe hagyattatni, minekelőtte a' Király eleibe terjesztődne.) — Midőn ez a' *Canning* úr billje az A. Parlamentumnak 14-ik Majusi gyűllésében el olvastatott volna, nagyon kikelt az ellen *Doct. Duigenan*, így szólván: A' Pápának, a' Katolika Anya Szent Egyházban való fő hatalma oly vóltaképen való rész, hogy egy Katolikus ember sem esküszik arra, a' melly által a' Pápának ez a' fő hatalma meg vetették s. a. t.

„Az Irlandusoknak kedvezni, annyit tenne, mint *Napoleon* Császárnak szolgálni, és ő ked-

yesebben venné azt, mint a' száraz Európa alkotmányáról hozatott 20 végzéseket, mivel annál fogva leg könnyebben fellázzaszthatná Irlandiát. Ha szinte a' Pápának világi hatalma őtet meg nem rettenthette is: még is mindazáltal az ő papi befolyása hathatós volna, minekutánna új Concordatumra lépett Frantzia Országgal. — Ezeknek az előhordott okoknak erőtlen és képtelen voltát *Grant* és *Floot* urak igyekeztek megmutatni, és a' midőn *Floot* úr a' Doct. *Duigenan* beszédjén nagyon álmétködött volna, így szólott: *tsudálkozom, hogy olly igen ellenkezik a' katolikusok ellen, holott maga is katolika feleséget vett magának, 's ennek ölelgetéseiben gyönyörködik.* Ezen szóknak hallására az egész Parlamentum katzagásra fakadott.

A' fent említett billről való tanátskozásban Lord *Castlereagh* minister is kedvező módon szólott az Irlandusokról, a' billt segítette, az esküvésre mindazáltal azt mondotta, hogy ő azt olly nyomosnak nem tartya, mint közönségesen szokott lenni, és inkább szeretné annak megkevesítetését mint megsaporítatását látni, 's elhiszi, hogy ha a' Parlamentom a' Katolikusok dolgába egyszer megegyezne, az egész ország egy értelemben lenne vele, annál inkább, mivel tsak a' köz nép van még bal vélekedéssel a' Katolikusok ellen.

Hadi Történetek.

I. Szakszoniai Országban.

Az úgy nevezett közönséges újság levelek következő módon adják elő, a' Felső Lusatziában, Majus 20. ik és 21. ik napjain történt ve-

rekedéseket: Az egyesült Orosz és Prusszus ha-
 di seregeknék minden Sprée folyóvíz mellett volt
 erősségeiket körül vették a' Frantzia seregek, és
 magokat is kikergették Bautzenből, 's azon vá-
 rost minden fegyver éli nélkül el foglalták,
 bátor számos ágyú golyóbisok repültek is
 reájok az által ellenben fekvő hegyekről. Az
 előtt való napon igen véres verekedések estek
 Königswartha vidékén, minekutánna a' Moskvai
 hertzeg (Marsal Ney) alsó Lusatziából Luckaun,
 Celaun és Senftenbergen által Hoyerswerdához
 érkezett volna. Az Oroszok, a' kiknek jobb szár-
 nyok meg kerültetett, igen vakmerően védelmez-
 ték magokat. Midőn *Napoleon* Császár Bautzen-
 be bé ment volna, mindjárt két Tanátsbéli sze-
 mélyt küldött a' Fels. Szakszóniai Királyhoz
 Drézdába, hogy mint szemmel látott tanúk te-
 gyék Eő Kir. Felségét arról bizonyossá, hogy
 Bautzen városa sértetlen maradott. (*Lusatzia*
 napkeletre Sziléziával, délre Cseh Országgal,
 északra Brandenburgiával, napnyúgotra Misniá-
 val határos nagy tartomány, és két részre osz-
 tattatik fel, úgymint, Felső és Alsó Lusatziára;
 az elsőbbet egészen a' Szakszóniai Király, az
 utolsóbbat rész szerént ez, rész szerént a' Prus-
 sziai Király bírják. Igen szép és népestartomány,
 mellyben sok posztó és vászon fábrikák találtat-
 nak.) Még azon napon Wurschenbe tette által
Napoleon Császár a' maga hadi szállását.

Azonközben a' Kittlitz és Hochkircheni sán-
 tókba húzta magát vissza az egyesült Orosz és
 Prusszus armádia; de a' következett napon ott
 is megtámadta azt *Napoleon* Császár, és az el-

lenséges batteriáknak gyilkos tüzével nem gondolván a' Hochkircheni sántzokat elfoglaltatta, 's azokból az Oroszokat 's Prusszusokat kiverte 's hátrább nyomta. A' következő napon innen Reichenbachba tette által maga fő hadi szállását. A' Kurirnak Drézdába való elindulásakor még nem tudatott, ha *Bunzlau* és *Steinau* felé Sziléziába hátrált é az ellenség, vagy *Rothenburgon* és *Saganon* által *Crossenbe*. Igen sok függ attól, ha a' Glogaui erősség még most is a' Frantziák birtokában van. — Bautzenben és minden Drézda felé való falu helységeekben sok sebes katonák vannak.

A' 20 és 21-ik Májusi verekedések után sok Bautzen, Löbau és Görlitz közt fekvő, 's ennek előtte szépen virágzott helységek sokat szenvedtek, 21-re tétetik azoknak száma, mellyeket rész szerént egészen, rész szerént azoknak valamely részét a' tűz lángja megemészttette. — A' drágaság és szükség egy mértékben van, Bautzenben egy kanna vajnak másfél talléron, egy fazék tejnek egy talléron vólt az árra. — Bautzenben minden száraz és vízi malmokat öszve rontottak az Oroszok, midőn hátráltak vólna. A' mi legkeservesebb, minden zöld vetéseket és gabona termő földeket öszve tapodtak az ellenséges lovas seregek, mellynél fogva minden bőv aratáshoz való reménységektől meg fosztattak a' szegény lakosok s. a. t.

A' Frantzia győzedelmes ármádiának Szilézia felé való nyomulásáról következőképen írnak Görlitzből Május 23-ik napján: Tegnap reggel, úgymond, hatodfél órakor, éjeli szállásáról *Kleinburschwitzből* ki indulván *Napoleon Csá.*

szár Wurschenig előbre nyomúlt, az ellenség a' Kowitzi tetőket elfoglalta, de azokról lehajtatott, mindazáltal háromszor állapodott meg, és szállott szembe a' Fr. ármádiával, úgymint *Scheps*, *Reichenbach*, és *Markersdorf* mellett. A' Reichenbachon túl esett tsatázás leg mérgesebb volt, mellyben kiváltképen a' lovasság vett részt; mindazáltal ott is hátrálni kellett az Orosz és Prusszus lovas seregeknek. Markersdorfnál az Inzinör Corpustól való Generális *Kirchner* agyon lövetett, Marsal *Duroc* pedig olly sebet vett, mellyből soha fel nem épül. (Már meg is holt Majus 23-ik napján). A' bé következett éjjel Görlitzből ki menvén az ellenség maga után a' Neis folyóvízen volt hídat meg gyújtotta, de az által még sem hátráltatta meg a' Fr. seregeket, mivel dél után azon folyóvízen azok által költözvén az egyesült ármádia hátul menő seregével a' Fr. avantgárda egy kevéssé tsatázott; az ellenség pedig meg nem állapodott, hanem külömbkülömbféle úton rész szerént *Glogau*, rész szerént *Breslau*, rész szerént pedig *Schweidnitz* felé marsirozott. — Sándor Császár és a' Prusszus Király Majus 22-ikén Görlitzből Boroszlóba utaztak. Maga a' Fr. Császár azon hólnap 24-ik napján vagy *Waldau*, vagy *Lauben* felé vette az útját; a' *Bellunoi* hertzeget pedig (Marsal *Victort*) a' vezérlése alatt lévő osztály sereggel *Berlin* városa ellen küldötte, a' hol *Bülow* Prusszus Generális 25000 emberrel, és számos felkelő néppel őtet készen várja.

Az egyesült ármádia részéről Majus 27-ik napján következő tudósítást adatott ki: „A' minden napi tsatázásokban, és a' Fr. avantgár-

dáknak, az az, előjáró seregeknek apró verekedésekben sokkal több embert vesztek a' Frantziák mint mi, és a' mi hátrálásunknak jó következései vannak. Május 26-ik napján Marsal Ney Haynau vidékén (*Liegnitz* előtt Sziléziában) erősen szorította a' mi hátúljáró seregeinket, a' város másik oldalán a' térföld néki kedvezett, ezen az oldalon pedig minékünk. Mi felénk tsaltuk az ellenséget, és mind azókat, a' kik felénk jönni mérészeltek, a' mi lovasságunk levagdalta, 11 ágyút és ugyan annyi puskaaporos szekeret vettünk el tőlök; Marsal Ney is, a' ki maga vezérlette a' Frantziákat, igen nehezen szabadúlhatott meg kezünktől. Mindjárt a' megtámadásnak első pillanatjaiban meg kerülték a' Kozákok *Haynaut*, és a' Frantzia tanyába bérontottak, 's abban nagy zűrzavart tsináltak. E' meg esvén Marsal Ney a' maga előjáró seregének össze vonására elindúlt. Az egyesült hadi seregeknek utól menő részét Blücher Prusszus Generális maga kommandirozta.

Az ellenség két szárnyán és hátúl, miólta az Orosz és Prusszus hadi nép tágasabb mezőkre mehetett, sok apró tsatázások esnek. Generál *Kaissaroff*, a' ki a' maga könnyű corpusával *Lissából* a' Frantziák mellé marsirozott, egy jó tsapatot küldött a' Reichenbachi úton Görlitzbe, a' hol egynéhány ágyúból álló ártilleriát megtámadt, azokból kettőt elfoglalt, hatnak a' lyukát bészegeztette, azoknak puskaaporos szekereiket meggyújtván a' levegőbe vettette. Ennek az ártillériának Commendánsa, két más Frantzia Generálisokkal együtt az ártilleria után kotsin men-

vén, meg ölettek, 300 embernél több maradt a' tsata piatzon.

II. *Az Albis folyóvíz alsó részéről.*

A' Hamburgi Correspondens nevezetű közönséges újság leveleknek 19 és 21-ik darabjaiban következő hadi környülállásokat lehet olvasni: Ma, délután marsiroztak bé városunkba az első Svétziai hadi seregek. A' Svéciai korona herizeg a' hanseatica városokat (Emporia Germaniae foederata), úgymint, *Hamburgot, Lübecket*, és *Brémát* védelmezni, 's Hannoverát megszabadítani akarja, vezérlése alatt 32000 ember van, a' kik az Anglusok, Russzusok és Prusszusok által öregbítetve, leg alább 60000 emberre mennek; ez a' már Albis folyóvíz mellett lévő számos hadi sereg majdan által megyen ezen folyóvíz túlsó partjára, 's onnan az ellenséget elűzi.

Tegnap előtt, így szól továbbá a' Hamburgi Correspondens, parantsolatot vettek a' mi védelmezésünkre jött Dánus hadi seregek, hogy vonnyák vissza magokat a' Hamburgi vidékről, a' melly meg is esett azon nap estéjén, és az azután következett éjjel, éjfélt után két órakor a' Feddei szigetben lévő Frantziák haubitza gránátokkal kezdték városunkat lövöldözni, mellyre a' mi battériáink is bátran feleltek, és 3 óra tájban megnémították az ellenség ágyúit, hanem a' gránátok a' város közepéig, sőt tovább is repültek, és némely úttzakban sok házat megkárosítottak, egy embert megöltek, ötöt vagy hatot meg sebesítettek. Reményljük, hogy ma vagy holnap bé marsiroznak hozzánk a' Svékus seregek, a' kik által nagy bátorság fog a' mi polgári katonáinknak szívekbe öntetni.